

PROPOSTES AMB RELACIÓ A LA FUTURA LLEI D'ACTIVITATS CINEGÈTIQUES

Que presenta **FRANCESC JIMENEZ ROMERO** per al **PROCÈS PARTICIPATIU SOBRE LA NOVA LLEI D'ACTIVITATS CINEGÈTIQUES DE CATALUNYA**.

1. Atès que Catalunya no disposa d'una llei pròpia en aquesta matèria, el procés participatiu que es va realitzar en diversos llocs de Catalunya va posar en evidència la necessitat urgent que s'aprovi aquesta per la convicció, absolutament generalitzada, que l'activitat de caça no es pot regir per una norma que té més de cinquanta anys d'antiguitat. Es a dir, per una norma que no té en compte, ni dóna cap solució a problemes respecte dels quals una societat moderna exigeix que siguin avaluats i resolts degut als diversos i diferents interessos que es veuen afectats per l'activitat de caça i no sempre de manera harmònica.

Una llei de caça mai serà una bona llei si es limita a regular aquesta activitat de forma descontextualitzada de l'impacte que aquesta activitat pot tenir sobre altres persones usuàries del espais naturals, com tampoc ho pot fer respecte dels mateixos valors ecològics o de la cada cop major sensibilitat existent en la nostra societat sobre el tracte als animals. Tot aquests interessos no estan presents en la llei estatal de 1970 que avui encara està vigent a Catalunya i es fa molt difícil comprendre com els Governos de la Generalitat, inclòs l'actual, hagin estat tan poc sensibles fins al punt que, malgrat tenir-ne la competència, hagin estat incapaços d'impulsar una llei que reguli l'activitat de caça d'acord amb les necessitats i els reptes que té una societat de l'any 2023. Una societat que ha canviat molt respecte de la de 1970 que és quan es va aprovar la llei de caça espanyola vigent a Catalunya encara avui.

2. Es un fet inqüestionable, que l'ús dels espais naturals s'ha incrementat exponencialment en els darrers anys degut a una major sensibilitat i cultura pel valor i gaudi de la naturalesa. És una conseqüència dels canvis socials, educatius i culturals que ha experimentat la nostra societat i d'una major sensibilitat per l'ecologia. Paral·lelament també s'han produït en aquests últims temps canvis urbanístics que han propiciat una major proximitat entre nuclis urbans i zones de muntanya amb major facilitat d'interconnexió i una difuminació de les fronteres entre les zones urbanes i de muntanya (el cas de les serralades litorals és un clar exemple).

En molts indrets de Catalunya, anar a passejar una estona comporta l'accés fàcil i directe a zones de muntanya i, per tant, a zones on es practica la caça. Aquestes activitats humanes de contacte amb la naturalesa s'han vist potenciades per altres activitats lúdiques, entre les quals cal destacar la pràctica de la bicicleta de muntanya que té un gran impacte en els espais més propers i de fàcil accés des de poblacions que tenen una alta o mitjana densitat de residents; en aquest cas, cal assenyalar que el nombre de practicants de la bicicleta de muntanya és especialment alt perquè molts d'ells han optat per aquesta modalitat per evitar els riscos que comporta la bicicleta de carretera.

3. La convivència entre la caça i els altres usos lúdics de la muntanya és especialment conflictiva per l'ús d'armes de foc. Sense necessitat d'entrar en un debat de fons sobre si la caça ha d'estar permesa o prohibida com a activitat, ningú pot negar que és una activitat altament perillosa per als usuaris de la muntanya (inclosos els propis caçadors) si no es realitza complint unes normes rigoroses de seguretat.

El fet que aquesta activitat es realitzi normalment en zones vedades o de propietat privada no és una excusa que permeti relativitzar la seguretat personal de qualsevol usuari del bosc. Les zones de bosc i de muntanya són de molt fàcil accés perquè no compten normalment amb elements delimitadors i no sempre estan ben senyalitzades (com a propietat privada o vedat). Qualsevol usuari del bosc i la muntanya pot donar fe del que s'acaba de dir. La frase popular que diu que "*no es poden posar portes al camp*" expressa molt bé la idea que els boscos i les muntanyes son espais oberts.

D'altra banda, cal tenir en compte que els boscos i els espais naturals estan plens de camins i corriols existents des de temps immemorials, que no distingeixen entre zones de propietat pública o privada. Aquests camins i corriols tenen sovint la condició de servituds de pas que permeten a qualsevol persona utilitzar-los i endinsar-se dins el bosc sense conèixer si es tracta de zones de propietat pública o privada. Aquest és un fet inqüestionable que no es pot menystenir davant els riscos inherents a l'activitat de caça. És una realitat que no es pot ignorar quan es tracta de garantir el dret fonamental a la seguretat de tots els usuaris del bosc i la muntanya. L'existència de vedats o de zones de propietat

privada no pot ser mai una excusa perquè el legislador ignori la necessitat de garantir la seguretat de tots els usuaris del bosc i la muntanya atenent les circumstàncies objectives amb les que es realitza normalment l'ús i el gaudi dels espais naturals.

4. Un aspecte especialment important per a la seguretat dels usuaris del bosc i la muntanya és l'alt nivell de perillositat que presenten les batudes de caça. Aquesta és una activitat que en els darrers temps s'ha amplificat a causa de la sobre població d'algunes espècies (en especial els senglars).

Sobre les batudes no s'ha arribat a fer mai un debat rigorós sobre la seva necessitat davant d'altres possibles alternatives per enfrontar la sobre població. Ans al contrari, la Generalitat promou les batudes front a altres alternatives, sense tenir en compte el major risc per a la seguretat que aquesta activitat de caça presenta per les característiques amb que es desenvolupa. Particularment, les zones de batuda inclouen normalment camins i corriols d'ús públic, la qual cosa eleva exponencialment el risc d'accidents.

La causa principal que m'impulsa a presentar aquestes propostes es que jo mateix, practicant la bicicleta de muntanya el dia 29 de gener de 2023 per la zona d'Argentona, vaig quedar ferit per un tret en una batuda de senglars amb greus lesions medul·lars. Posteriorment, en un espai de temps curt, s'han produït, com a mínim, tres morts, una Canejan (14 de gener de 2023), una altra a Piera (11 de febrer de 2023) i una altra aquest mateix mes a Arbúcies (3 de setembre de 2023). Aquests són només uns exemples recents perquè segons una notícia publicada a El Periódico el dia 4 de gener de 2023, hi ha constància que en el període 2007-2020 s'ha produït a Espanya 63 morts i 483 ferits (215 greus) en accidents relacionats amb la caça; per cert, aquestes dades no comptabilitzen els morts i ferits a Catalunya i al País Basc, perquè en aquestes comunitats no consta existeix un registre específic sobre la matèria.

Davant d'aquests fets és èticament censurable l'intent que fan la gran majoria de caçadors i també, per cert, algunes autoritats públiques, de culpabilitzar a les víctimes amb l'excusa que no han respectat les senyalitzacions o que no duïen roba de colors vistosos o reflectants. Aquesta culpabilització és una exemple de manual del que en psicologia i sociologia s'entén com a revictimització, es a dir, com l'acte de traslladar a la víctima la culpa d'una desgràcia que li han provocat altres persones. Una desgràcia provocada sobretot per l'incompliment del principi bàsic que mai s'ha de disparar una arma de foc sense tenir perfectament identificat quin és l'objectiu al qual es dispara. Una desgràcia provocada també per la manca de mesures de seguretat i senyalització suficientment clares i eficaces per identificar i indicar als usuaris de la muntanya les zones on es practiquen batudes i altres activitats de caça. D'aquestes dues coses en puc donar fe per la meva pròpia experiència.

5. La inexistència d'una regulació actualitzada de l'activitat de caça implica, objectivament parlant, una desídia per part del les administracions de Catalunya, especialment de la Generalitat, per la renúncia que comporta *de facto* a exercir una competència que té atribuïda per l'Estatut d'Autonomia. És cert que el dret de l'Estat actua supletòriament en defecte del dret català; però això no pot ser mai argument per no legislar quan es fa palès que el dret de l'Estat (la llei de caça de 1970, en aquest cas) ha quedat obsolet i es tracta d'una regulació notòriament insuficients des de la perspectiva de la seguretat de les persones no caçadores que realitzen activitats a la muntanya.

La llei estatal de caça de 1970 és una llei que regula la caça sense prestar especial atenció als riscos que aquesta activitat significa pels altres usuaris. Sociològicament aquest factor no era rellevant en el moment que es va aprovar aquella llei, sense tenir en compte, a més, les diferències geogràfiques i territorials que existeixen a la península ibèrica. De la seva lectura es desprenen mancances importants en matèria de seguretat, especialment respecte dels usuaris dels espais naturals no caçadors i també una visió auto reguladora de la caça pels propis caçadors i propietaris dels terrenys que ofereix molt poques garanties en quant a la seguretat, perquè prescindeix d'una supervisió i control per part de les autoritats públiques.

6. L'article 119, apartat 1, lletra b), estableix que correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de caça, la qual inclou, en tot cas, la regulació del règim d'intervenció administrativa d'aquesta activitat. En l'àmbit del dret, el concepte d'intervenció administrativa s'entén com la capacitat per regular normativament una activitat privada, en aquest cas la caça, així com també per establir els instruments i mecanismes administratius necessaris per vetllar perquè l'activitat regulada es practiqui d'acord amb les normes.

Quan es tracta d'una competència "exclusiva", com és la de l'esmentat article 119 de l'Estatut, la Generalitat és competent per aprovar una llei de caça, per dictar els reglaments necessaris per desenvolupar-la i per atribuir a les

administracions (la pròpia Generalitat i els municipis) les funcions executives adients per garantir el compliment de la normativa. En aquest darrer cas, cal assenyalar especialment, la possibilitat de sotmetre a règim d'autorització o comunicació prèvia la realització de l'activitat i la supervisió per part d'agents de l'autoritat (mossos d'esquadra, agents rurals, policia local) per tal de comprovar que l'activitat es realitza d'acord amb els requisits exigits per les normes aplicables.

7. El fet que la Generalitat no hagi exercit encara la competència que li atribueix l'Estatut resulta difícil d'explicar un cop passats tants anys i constatada la necessitat de disposar d'una norma que contempli l'activitat de caça des d'una perspectiva àmplia que no pot ometre l'impacte que té aquesta activitat sobre altres activitats humanes que es desenvolupen al bosc i la muntanya.

La renúncia per part de la Generalitat a aprovar una normativa de caça l'ha portat a abordar fins al moment present el problema de la seguretat en uns termes notòriament insuficients per raó de forma i de fons.

Per raó de forma, perquè ho ve fent per mitjà d'una simple Resolució de la Consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural que no té valor normatiu ja que la legislació administrativa de la Generalitat només dona aquest valor als actes que adopten la forma de decrets del Govern o del President de la Generalitat o d'ordres dels consellers. Les resolucions només són, per la seva naturalesa, actes administratius particulars o generals d'execució de la llei, però no normes en sí mateixes. Aquest defecte de forma afecta, com és lògic, a les garanties de compliment del que estableix la Resolució (actualment la ACC 929/2023, de 17 de març).

Per raó de fons, per la insuficiència de les previsions establertes a la Resolució per garantir el dret a la seguretat dels usuaris dels espais naturals. Una insuficiència que és posa especialment en relleu en el cas de les batudes de caça major: a) per no quedar subjectes a un règim d'autorització administrativa prèvia o d'informació prèvia reglada; b) per l'absència de tota mena de supervisió per part de la Generalitat o dels Ajuntaments; c) per la remissió a una auto gestió de les condicions de seguretat en els propis caçadors, sense cap garantia d'un perfil d'expertesa i de responsabilitat; d) per la inexistència d'uns requisits de senyalització ben especificats i clars pel que fa a la col·locació dels senyals i la seva adequada visibilitat; e) per deixar a la discrecionalitat dels propis caçadors la decisió de si cal posar o no cintes a banda i banda dels camins que considerin que són d'elevada freqüentació humana; f) i per deixar també al seu criteri posar en els camins persones responsables d'informar a les persones no caçadores.

En el context descrit, l'únic que concreta la Resolució són el disseny, les característiques i les mides dels cartells d'avís. Pel que fa a la resta, la Resolució sembla més aviat una declaració d'intencions a la que es suma un alt component d'ambigüitat respecte de la seva interpretació i aplicació.

8. La garantia de la seguretat de les persones relacionada amb una activitat que ha de ser regulada i controlada pels poders públics, situa a aquests en una situació d'especial responsabilitat no únicament ètica o moral, sinó també jurídica. La deixadesa en l'exercici d'unes funcions que deriven d'un mandat estatutari pot generar responsabilitat a les administracions i a les autoritats competents d'acord amb el principi constitucional i legal segons el qual els particulars tenen dret a ser indemnitzats per qualsevol lesió que pateixin com a conseqüència del funcionament dels serveis públics. En aquest sentit, cal destacar que alguns ajuntaments s'estan curant en salut informant públicament que ells no tenen competència ni autoritzen l'activitat de caça (es el cas, per exemple dels ajuntaments d'Argentona i de Vilassar de Dalt).

La responsabilitat patrimonial de l'administració també es pot produir per omissió, es a dir, quan una administració no exerceix, sense causa que ho justifiqui, unes funcions que l'ordenament jurídic li atorga per garantir els interessos generals. L'establiment d'un règim d'intervenció administrativa en matèria de caça és una obligació que té que complir la Generalitat per mandat estatutari. Com s'ha dit abans, aquest compliment s'ha de fer aprovant un marc regulador que contempli adequadament les diverses implicacions que tenen les activitats cinegètiques, inclosa la seguretat de les persones no caçadores usuàries dels espais naturals; així com preveient dins aquest marc regulador, les fórmules de control i supervisió administratius necessàries per garantir que la llei és compleixi en els seus termes.

Qualsevol dany o lesió que pugui derivar de l'activitat de caça és responsabilitat primària de qui la causa. Però en una societat moderna i avançada no es pot acceptar com a suficient aquesta situació perquè els poders públics tenen el deure d'adoptar les mesures necessàries per a reduir al màxim els riscos o, com a mínim, minimitzar-los. Aquesta és la obligació social que té la Generalitat com a institució competent i és lamentable comprovar com van passant els

anys sense que es compleixi. La pregunta inevitable que hom es fa en aquest cas es la de quantes persones més hauran de morir o patir lesions greus per no disposar d'una legislació pròpia de caça que cobreixi els dèficits legals actualment existents. No seria d'estranyar, per tant, que si aquesta omissió continua persistint, qualsevol persona que pateixi un dany imputable d'alguna manera a la manca d'una bona regulació d'una activitat de risc com és la caça, es plantegi exercir accions de reclamació patrimonial o exigir responsabilitats a l'Administració de la Generalitat.

La tramitació i aprovació d'una llei de caça és especialment urgent. No prioritzar i donar la màxima celeritat a aquest objectiu en aquesta mateixa legislatura seria una greu irresponsabilitat, perquè no és una opció vàlida continuar com estem ara.

9. Pel que fa al dret fonamental a la seguretat i la integritat física dels usuaris dels espais naturals i especialment de les persones no caçadores, considero que la llei que reguli la caça ha d'establir un règim d'intervenció administrativa que és fonamentat sobre el principi de seguretat de les persones. Una llei de caça no pot deixar que aquesta activitat es pugui desenvolupar sense complir uns requisits estrictes de seguretat. Com tota activitat humana susceptible de causar riscos, el principi de seguretat ha de ser l'eix vertebrador de la llei. El legislador no pot enfocar la qüestió des de la perspectiva del "dret a caçar", sinó que l'ha d'enfocar amb l'objectiu que aquesta activitat només es desenvolupi quan quedi garantit que es realitza en unes condicions que no poden originar cap risc previsible per als altres usuaris del bosc i la muntanya.

En aquesta regulació cal que es tingui en compte doncs:

- A) La creació d'un mapa territorial que identifiqui les zones de muntanya per densitats d'usos lúdics, als efectes d'establir prohibicions o limitacions graduals de l'activitat de caça, especialment de caràcter temporal (per exemple, els caps de setmana).
- B) La necessitat de precisar amb detall i màxim rigor el tipus de senyalització d'avertiment als usuaris que ha de ser utilitzada per indicar l'activitat de caça, de manera que sigui fàcilment visible i entenedora. Això afecta a les característiques dels senyals i, de manera especial a les seves condicions d'emplaçament.
- C) La necessitat d'adoptar mesures addicionals de delimitació o perimetració dels espais on es realitzen activitats de caça que incloguin camins, corriols o altres llocs de pas, inclosos els que passen dins de terrenys de propietat privada o confronten amb els mateixos. Aquesta perimetració és una mesura essencial per evitar confusions dels usuaris que puguin comprometre la seva seguretat.
- D) Responsabilitzar a les administracions públiques i els seus agents de la verificació i el control de compliment de les mesures de seguretat.
- E) Sotmetre les batudes i l'activitat de caça potencialment més perillosa a un règim d'autorització administrativa prèvia o, com a mínim, a un règim de comunicació prèvia amb antelació suficient per poder-ne donar suficient publicitat i coneixement públics.
- F) La presència *in situ* dels mossos d'esquadra, agents rurals o policia local per comprovar que les batudes o l'activitat de caça especialment perillosa per a tercers es desenvolupa complint els requisits de seguretat legalment establerts.
- G) Substituir el sistema d'auto gestió de les batudes pels propis caçadors per altres mecanismes que assegurin la intervenció i la coordinació de les administracions en aquesta gestió amb la finalitat de garantir la seguretat de l'activitat.
- H) Donar un especial protagonisme als ajuntaments en el compliment de les mesures de les lletres anteriors, en tant que administracions més properes i coneixedores del territori.
- I) Assegurar que tots els usuaris de la muntanya disposen de la major informació sobre el lloc, la data i l'hora de l'activitat de caça i, de manera especial, de la realització de batudes. La Generalitat i els municipis s'han de

responsabilitzar d'aquesta informació, que s'haurà de fer amb una antelació suficient a la realització de les activitats i utilitzant mitjans d'àmplia difusió i de fàcil coneixement.

- J) Establir un règim sancionador clar, precís i rigorós per als casos d'incompliment de deures i obligacions relacionats amb l'activitat de caça que posin en risc la seguretat i integritat de persones no caçadores.
- K) Crear un registre públic on constin els accidents produïts per l'activitat de caça que produeixin resultat de mort, lesions físiques o danys materials rellevants.
- L) Implementar controls aleatoris d'alcoholèmia i altres substàncies tòxiques als practicants de la caça, com es fa amb altres activitats potencialment susceptibles de causar danys a les persones o bens (per exemple, els que es fan a les persones que condueixen vehicles per la via pública i tots tenim assumits com una pràctica necessària i normal).

10. Complementàriament, la futura llei d'activitats cinegètiques ha de contemplar mecanismes de cobertura de danys d'un doble abast. En primer lloc per mitjà d'un sistema d'assegurança obligatòria dels caçadors amb cobertures suficients i adequades; en segon lloc per mitjà d'un sistema de socialització de danys a càrrec de la Generalitat que actui en cas d'inexistència d'assegurança privada i també quan es constati l'existència de responsabilitat de l'Administració en el compliment de les seves funcions.

Barcelona, 29 de setembre de 2023